

Drones, drones en nog eens drones

Patrick Bolder

Eerder schreef ik al over drones en de vlucht die deze middelen hebben genomen. Niet uitsluitend letterlijk, dus vliegende exemplaren, maar ook drones in het maritiem domein en voor gebruik op het land. In een moderne oorlog zijn ze niet meer weg te denken en ze zullen blijvend een plek vinden in de toolbox van defensieorganisaties. Drones in het luchtdomein zijn aanvankelijk ontworpen voor het verzamelen van inlichtingen in een omgeving met hoge dreiging tegen vliegtuigen. Later zijn ze ook van bewapening voorzien om in de diepte offensief te kunnen opereren. Uiteindelijk resulteert dat in een versnelling van de beslissingscyclus. Ze verkorten de tijd tussen verkenning en aangrijpen van een doel (de sensor-to-shooter loop). Maar ook defensief nemen de taken voor vliegende drones toe: ze weten nu bijvoorbeeld aanvalsdrones uit de lucht te plukken. De dagelijks verkrijgbare beelden op internet spreken hier boekdelen. Volg bijvoorbeeld het Oekraïense ministerie van Defensie op X (@DefenceU). Het is natuurlijk grotendeels propaganda, maar de mogelijkheden van het opereren met drones is daar heel beeldend weergegeven. Na verloop van tijd kwamen er drones bij in het maritieme domein en ook die zijn een belangrijke offensieve factor geworden. Zie de resultaten die Oekraïne, een land zonder noemenswaardige marine, heeft weten te bereiken op het gebied van sea-denial voor Russische marineschepen op de Zwarte Zee.

Drones, vooral vliegende, zijn er inmiddels in onnoemelijk veel soorten en maten. Opvallend hierbij is dat door deze diversiteit het verschil tussen kruisraketten en drones aan het vervagen is. Er zijn zeer kleine drones die in je handpalm passen, uitsluitend bedoeld als 'vliegende verrekijker'. Maar er zijn ook zeer grote die zichzelf met een forse explosieve lading op een doel storten. In die zin zou je kunnen zeggen dat het Duitse Vergeltungswaffen 1, bekender als de V1, ook een drone uit die laatste categorie was. De raket was volledig automatisch en zouden we vandaag de dag wellicht foutief rekenen tot de Lethal Autonomous Weapon Systems (LAWS). Autonoom was die echter niet, want er zat geen 'lerend vermogen' in. Overigens ben ik ervan overtuigd dat wat we vandaag als autonoom bestempelen, morgen als automatisch wordt geclassificeerd. Dat autonomie in de dronewereld de volgende ontwikkeling wordt, staat voor mij ook vast. De robotisering van oorlogsvoering neemt daarmee toe en de mens komt op grotere afstand te staan. Dat heeft al de nodige debatten opgeleverd over de toepassing van kunstmatige intelligentie (Artificial Intelligence, AI) binnen het militaire domein. Dat is een zorgwekkende ontwikkeling nu de wereldorde afbrokkelt en staten internationale afspraken over waarom en hoe

oorlogen worden gevoerd (onder meer 'Jus ad Bellum' en 'Jus in Bello') steeds vaker negeren. Maar net als met nucleaire wapens geldt ook hier: "Als mijn tegenstander erover beschikt, kan ik niet achterblijven en moet ik wel mee met die ontwikkeling". Probeer dat maar eens met internationale regelgeving in de hand te houden. Zeker nu die regels en de handhaving ervan op losse schroeven staan.

Of waren er geen drones meer en berustten de waarnemingen op een hype en volkshysterie

De veelheid aan drones en de dreiging die ervan uitgaat spreekt enorm tot de verbeelding. Dat zagen we in het najaar van 2025. Nadat drones waren gemeld boven het Belgische Elsenborn en Nederlandse F-35's Russische decoy-drones boven Polen neerschoten, hield het niet op met de drone-meldingen. België (Kleine-Brogel en Brussel-Zaventem), Duitsland, Kopenhagen, Oslo, Vliegbases Eindhoven, Volkel en Gilze-Rijen: overal werden drone-meldingen gedaan. Vrijwel al die meldingen waren waarnemingen met het blote oog, want goede detectieapparatuur ontbrak toen nog. In december schafte het Nederlandse ministerie van Defensie met bloedspoed honderd radars aan van Robin Radar. Dit Nederlandse bedrijf is van oudsher bedreven in het detecteren van kleine vliegende objecten als vogels en dus ook van kleinere drones. Nog voor het einde van het jaar waren de eerste radars geïnstalleerd... en kwamen er geen drone-meldingen meer. Zijn drone-operators afgeschrokken door de radars, waardoor de kans op betrappen toenam? Of waren er geen drones meer en berustten de waarnemingen op een hype en volkshysterie? Onderzoeksjournalistiek achteraf ontleedt veel van de meldingen en weet ze terug te brengen tot zinsbegoocheling, misinterpretatie, politiek opportunisme en geldingsdrang. Omroep HUMAN maakte hiervan in hun programma Medialogica een reconstructie, waaraan ik heb mogen meewerken. Mocht u willen weten waarover de drone-paniek van het najaar van 2025 nu écht op gebaseerd was, kijk dan vooral deze half uur durende documentaire op NPO Start: Medialogica ontleedt, De Droneshow van zaterdag 2 mei 2026. Deze is ook op YouTube beschikbaar (zie QR-code). P.S.: Ook het Belgische PANO en het Deense DK hebben eigen drone-documentaires gemaakt, met dezelfde uitkomst. ●

Reageren? Mail naar
redactie@onzeluchtmacht.nl

